

Gerák Zsófia

Szövegolvasási stratégiák az életkor függvényében: egy szemmozgáskövetéses vizsgálat tanulságai

Melléklet

A kutatás során használt szövegek és kérdések

A szövegek forrása:

Kovács Zsolt 2007. *100 jó kérdés az állatkerti állatokról*. Novum Kft. Budapest.

Milyen lehetett Mátyás király állatkertje?

Azt hiszem, az ma már egyetlen állatbarát előtt sem kérdéses, hogy Pesten nyílt meg hazánk első állatkertje, mégpedig 1866-ban. Ám ha egy kicsit tovább kutakodunk, menten belátjuk, hogy komoly állatseregleteknek annak előtte sem volt híjával Magyarország. Ezek egyike volt Mátyás királyé. Aligha tévedek, ha azt állítom, hogy a középkor legnagyobb hazai állatgyűjteménye Mátyás király birtokában volt. Nem csoda, mert – ha nem tisztességtelen így fogalmazni – királyunk „állatkertes családba” nőtt.

1. Mikor nyílt meg hazánk első állatkertje?
2. Miért nem meglepő, hogy Pesten nyílt meg hazánk első állatkertje?
3. Biztos-e abban az elbeszélő, hogy a hazai állatkertek története nem a pesti állatkert nyitásával kezdődött?

Apósa, Ferrante király nápolyi állatkertjében zsiráf és zebra is élt. Azt azonban nehéz kideríteni, hogy a corvinák firenzei illusztrátora, *Attavante degli Attavanti* a rajzolt állatok „eredetijét” még hazájában, vagy már Budán, Mátyás valamelyik állatgyűjteményében látta. A zsiráfot ábrázoló illusztráció valószínűleg nem hazai példányról készült, ám a kislánnyal játszó *szavannacerkóf* már lehetett Budán, éppúgy, mint a medvebocs, vagy éppen az antilopszerű állat. Az is bizonyos, hogy különféle vadászsólymokat is tartottak Budán, s mint a legtöbb királyi vadaskertben, jelen volt az akkor még Afrikában és Ázsiában nagy számban előforduló vadászegyás is. Az egyik corvinában egy rövidebb lábú macska ábrázolása is feltűnik, ám a művészi és sajnos elnagyolt ábrázolás miatt nem lehet eldönteni, hogy hiúz vagy párduc látható a képen.

1. Hogy hívták a corvinák firenzei illusztrátorát?
2. Milyen állatokról készült Budán illusztráció a corvinákba?
3. Valóságűek-e a corvinák illusztrációi?

Úgy tűnik, Mátyás király három, esetleg négy helyen tartotta pompás állatgyűjteményét. A budai várban volt a „madarasház”, ahol hazai és külföldi madarakat tartottak kalitkákban. Vélhetően a ritka, egzotikus egyéb állatok (majmok?) is itt kaptak elhelyezést. Emellett a nagyobb állatok a buda-nyéki vadaskertbe, illetve Visegrádra kerültek. A krónikák említést tesznek még egy vadaskertjéről, amelyet a mai Városliget környékén épült kisebb kastélyának parkjában alakítottak ki. Egyes vélemények szerint e kastélynak különleges jelentősége volt: itt lakott Borbála, a nagy király egyetlen gyermekének, Corvin Jánosnak az édesanyja.

1. Mely helyeken tartotta Mátyás király az állatgyűjteményét?
2. Miért szerepel kérdőjel a „majmok” szó után?
3. Miért tartották kalitkákban a madarasház madarait?

Voltak-e Mátyás királynak oroszlánjai?

Igen! 1469 karácsonyán a firenzeiek egy nőtény és egy hím oroszlánt küldtek ajándékba Mátyás királynak. Azt minden kétséget kizáróan nem lehet tudni, hogy Budán, Nyéken vagy Visegrádon tartotta a király e fejedelmi vadakat. A legvalószínűbb, hogy Budán helyezték el őket. Janus Pannonius pécsi püspök négy epigrammában is megörökítette az állatok királyait. A legenda szerint e nagymacskák 1490 áprilisában éppen azon a napon és órában pusztultak el rejtélyes körülmények között, amikor Mátyás király meghalt Bécsben.

1. Mennyi ideig éltek Magyarországon Mátyás király oroszlánjai?
2. Igaz vagy hamis? Janus Pannonius négy epigrammát írt Mátyás királyról.
3. Igaz vagy hamis? Az elbeszélő biztos abban, hogy hol helyezték el az oroszlánokat.

Az állatok valószínűleg az Észak-Afrikában egykor még szélteben elterjedt berber alfajhoz tartoztak. Azóta e nagy testű, fekete sörényű oroszlánok már gyakorlatilag kipusztultak. A berber oroszlán fajának törzsalakja volt, ezért ő viselte a „megtisztelő” *Panthera leo leo* nevet. Egykor egész Észak-Afrikában előfordult, kipusztulását egyaránt okozta a Szahara téynyérése és az ember. Kezdetben a kegyetlen gladiátorviadatok apasztották számukat, évszázadokkal később pedig a franciák – amikor Észak-Afrika nagy része fennhatóságuk alá tartozott – hadat üzentek az oroszlánoknak, és százszámra mészárolták le őket.

1. Miért apasztották a gladiátorviadatok az oroszlánok számát?
2. A világ mely egységein találkozhatunk a berber alfajhoz tartozó oroszlánokkal?
3. Mikor voltak Mátyás király uralkodásához képest a gladiátorviadatok?

